



RADA DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2023 r.

DRKNK.023.2.2023

Pan

dr hab. Przemysław Czarnek

Minister Edukacji i Nauki

Szanowny Panie Ministrze,

wpisanie przeszło 30 lat temu procedury dotyczącej nadania tytułu profesora w ramy postępowania administracyjnego nastrocza daleko idące wątpliwości odnośnie zachowania prawidłowości podstaw przyznawania tej najwyższej godności naukowej, której uzyskanie winno wiązać się z posiadaniem wybitnych osiągnięć naukowych, przy jednoczesnym zachowaniu niepodważalnych standardów prowadzenia badań i godności nauczycieli akademickich, o których jest mowa także w obowiązującym środowisko naukowe i akademickie Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego. Przyjęcie aktualnego modelu postępowania w sprawie nadania tytułu profesora, który znajduje swój wyraz w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm., dalej jako ustawa), prowadzi do wniosku, że nierzadko osoby, które nie dochowują wspomnianych standardów, spełniają przesłanki warunkujące uzyskanie tego awansu naukowego, przy jednoczesnym braku możliwości skutecznego kontestowania tego stanu rzeczy wobec obowiązujących rygorów procesowego prawa administracyjnego.

Mając powyższe na uwadze Komisja do Spraw Etyki w Nauce oraz Rada Doskonałości Naukowej, uwzględniając także opinie szeroko rozumianego środowiska naukowego dotyczące

braku wystarczających unormowań związanych z przeciwdziałaniem naruszenia standardów prowadzenia badań naukowych, przedstawiają poniżej propozycję zmian w przytoczonej ustawie, która ma na celu zwiększenie zarówno jakości procedury dotyczącej nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego oraz tytułu profesora, jak i zapewnienie dochowania standardów, którymi powinny legitymować się osoby pretendujące do tej godności.

Przedmiotowa propozycja obejmuje następujące zmiany:

1. w art. 186 ust. 1:

a) w pkt. 5 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2-8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2-3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2-3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej.”

2. art. 195 otrzymuje brzmienie:

„W przypadku gdy osoba ubiegająca się o stopień doktora przypisała sobie autorstwo istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego, lub została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2-8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2-3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2-3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej, podmiot doktoryzujący stwierdza nieważność decyzji o nadaniu stopnia.”

3. w art. 219 ust. 1:

a) w pkt. 3 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2-8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2-3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2-3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane

w art. 56 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej.”

4. w art. 227 ust. 1:

a) w pkt 2 dodaje się na końcu średnik,

b) dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2-8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2-3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2-3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1-4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej”,

5. w art. 228:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora wszczyna się na wniosek osoby, o której mowa w art. 227 ust. 1 albo 2, zawierający uzasadnienie wskazujące na spełnienie wymagań o których mowa w art. 227, składany do RDN. Wniosek obejmuje całość prowadzonej działalności naukowej.”,

6. w art. 230 ust:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku powzięcia wiadomości o możliwości naruszenia praw autorskich lub dopuszczenia się przewinienia, o którym mowa w art. 227 ust. 1 pkt 3, przez osobę, której dotyczy wniosek, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może zwrócić się do RDN o dołączenie do wniosku opinii komisji do spraw etyki w nauce PAN.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku wydania opinii potwierdzającej możliwość naruszenia praw autorskich lub dopuszczenia się przewinienia, o którym mowa w art. 227 ust. 1 pkt 3, RDN wznawia postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora.”,

7. w art. 231:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające fakt:

1) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego lub

2) naruszenia praw autorskich

- przez osobę, której nadano tytuł profesora, skutkuje utratą tego tytułu.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

- „3. Prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej stwierdzające:
- 1) przywłaszczeniu sobie autorstwa albo wprowadzeniu w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania;
 - 2) rozpowszechnieniu, bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy, cudzego utworu w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania;
 - 3) rozpowszechnieniu, bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy, cudzego artystycznego wykonania albo publicznym zniekształceniu takiego utworu, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu lub nadania;
 - 4) naruszeniu cudzych praw autorskich lub praw pokrewnych w sposób inny niż określony w pkt 1-3;
 - 5) sfalszowaniu badań naukowych lub ich wyników lub dokonaniu innego oszustwa naukowego
- w ramach prowadzonej działalności naukowej przez osobę, której nadano tytuł profesora, skutkuje utratą tego tytułu.”,
- c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
- „4. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 3, przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła Przewodniczącemu RDN.”,
- d) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
- „Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1 i 3, Przewodniczący RDN niezwłocznie przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie przekazanego orzeczenia, potwierdza utratę tytułu profesora.”.

W opinii Komisji do Spraw Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk oraz Rady Doskonałości Naukowej proponowane zmiany przyczynią się do zwiększenia prestiżu tytułu profesora oraz pozostałych awansów naukowych, które winny przyświecać tym awansom, poprzez powiązanie przesłanek warunkujących ich nadanie z odpowiednimi naruszeniami dyscyplinarnymi w zakresie prowadzonej działalności naukowej obejmującej badania naukowe, prace rozwojowe oraz twórczość artystyczną. Podjęcie wątpliwości przez Radę Doskonałości Naukowej odnośnie do zaistnienia tego typu naruszeń przez Radę Doskonałości Naukowej w toku procedowanego postępowania umożliwi jego zawieszenie i skierowane sprawy do odpowiedniej komisji dyscyplinarnej na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000). Jednocześnie przedłożone propozycje przewidują, że w przypadku braku wykrycia tego typu zdarzenia w czasie tej procedury, albo w przypadku jego zaistnienia już po nadaniu tytułu profesora, będzie istniała podstawa do wznowienia postępowania albo stwierdzenia jego utraty, co w ostatnim przypadku będzie potwierdzane przez Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej odpowiednim aktem urzędowym. Podobne rozwiązania przewiduje się dla procedury dotyczącej nadania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego. Zachowana pozostaje przy tym spójność systemowa poprzez zastosowanie odesłań do odpowiednich przepisów prawa związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną pracowników naukowych i nauczycieli akademickich. W konsekwencji zminimalizowane zostaje ryzyko interpretacyjne, które mogłoby powstać przy wprowadzeniu nowych niezdefiniowanych przesłanek warunkujących awanse naukowe oraz podstaw ich pobawienia, przy jednoczesnym zachowaniu celu proponowanych zmian, jakim pozostaje wzmocnienie standardów związanych ze ścieżką kariery naukowej.

Komisja do spraw Etyki w Nauce oraz Rada Doskonałości Naukowej dostrzegając w ramach prowadzonych przez siebie spraw zjawisko postępującej nieuczciwości w prowadzeniu badań naukowych, w tym także przez osoby ubiegające się stopnie doktora i doktora habilitowanego, a także niekiedy tytuł profesora, zwracają się do Pana Ministra o pozytywne zaopiniowanie proponowanych zmian oraz o uruchomienie możliwie szybkiego procesu zmierzającego do przeprowadzenia w ich zakresie odpowiednich konsultacji oraz ich wdrożenia. Jakość polskiej nauki nie może czekać.

2 wypracowania

PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE

Andrzej Górski
Prof. dr hab. Andrzej Górski

Przewodniczący
Rady Doskonałości Naukowej

Grzegorz Węgrzyn
prof. dr hab. Grzegorz Węgrzyn